

**Historische Vereniging
Marithaime**

Jaarverslag 2018

Gemeentehuis en Postkantoor — Elst.

Inleiding

Na een aantal roerige jaren is de vereniging in een rustiger vaarwater gekomen. Dit heeft het bestuur de gelegenheid gegeven om verder te kijken wat voor de vereniging van belang is. Met name het naar buiten gericht zijn om zo de vereniging op de kaart te zetten. Daartoe zijn o.a. de contacten met de gemeente steviger aangehaald zodat ook daar het behoud van ons aller erfgoed beter in beeld komt. Ook de contacten met de omliggende historische verenigingen zijn geïntensiveerd. Dit speelt met name bij de organisatie van 75 jaar Market Garden in september 2019.

Het vorig jaar in gang gezette beleid om secties/werkgroepen meer te betrekken bij de uitvoering kan nog beter vorm gegeven worden. Gevolg hiervan is dat het bestuur nog niet helemaal alleen op hoofdlijnen bezig kan zijn.

Jaarverslag vastgesteld in de Algemene Ledenvergadering van 26 maart 2019.

B. van der Toorn
voorzitter

H. van der Heijden
wnd. secretaris

*Foto voorblad: Het hart van het dorp:
v.l.n.r. RK verenigingsgebouw 'Centrum',
postkantoor en gemeentehuis.*

Inhoudsopgave

Leden en bestuur	p. 3
Leden	
Bestuur	
Financiën en contributie	
Website	
Netwerk	
Vertegenwoordigingen	p. 5
Activiteiten	p. 6
Lezingen	
Andere activiteiten	
Secties en werkgroepen	p. 8
Sectie Lokale geschiedschrijving	
Sectie Archeologie	
Sectie Wereld Oorlog II	
Sectie Genealogie	
Sectie Educatie en onderwijs	
Sectie Lent	
Werkgroep Bibliotheek en archief	
Werkgroep Herstel Wapenpanelen uit het Ambtshuis	
Communicatie en PR	p. 11

Leden en bestuur

Leden

Het ledenverloop in 2018:

Aantal leden op 1-1-2018	294
Afzeggingen	12 -
Contributie niet betaald	9 -
Nieuwe leden	<u>18 +</u>
Aantal leden op 31-12-2018	291

De in 2017 ingezette actualisering van het ledenbestand is afgerond.

Bestuur

In de loop van het jaar is Henk Knol op eigen verzoek teruggetreden als secretaris. Het bestuur heeft in zijn plaats als waarnemer Hans van der Heijden benoemd.

De huidige samenstelling is als volgt:

voorzitter	Bert van der Toorn
secretaris (wnd.)	Hans van der Heijden
penningmeester	Frank de Vries
lid	Feike Vlas (o.a. activiteiten)
lid	Ben Dalhuisen (o.a. ordenen van het archief)

Het bestuur heeft 10 keer vergaderd.

Het bestuur wordt voor bepaalde taken ondersteund door: Henk Buma (website), Bjorn van Snippenburg (Nieuwsbrief), Henk Knol (PR), Christa van Kleef (entree lezingen) en Ger de Vrieze (bezorgen en verzending van Nieuwsbrief e.d. bij ongeveer 5% van de leden die geen e-mail hebben en het rondbrengen van de niet opgehaalde Jaarboeken van Tabula (bij bijna 2/3 van de leden!!)).

Financiën en contributie

Bijna 80% van de leden heeft een machtiging voor automatische incasso afgegeven. Dit maakt het werk van de penningmeester een stuk eenvoudiger. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de financiële stukken.

Website

De vernieuwing van de website is voltooid en werkt naar tevredenheid. De website wordt voortdurend geactualiseerd.

Netwerk

Een van de taken voor het bestuur is te zorgen voor en onderhouden van een netwerk met organisaties, die voor het realiseren van onze doelstelling van belang zijn.

- Marithaime is betrokken bij het regionaal Romeins Netwerk, dat tot doel heeft om deze regio beter op de Romeinse kaart te zetten ter stimulering van het toerisme.
- Er is geregeld contact met de omliggende historische verenigingen om zaken met elkaar af te stemmen.
- Met de gemeente Overbetuwe over de invulling van erfgoed in Elst.
- Deelnemen aan bijeenkomsten van Erfgoed Gelderland.
- De coördinator van sectie Lent onderhoudt de contacten met Cultuurhistorisch Platvorm Rijk van Nijmegen.
- Betrokken bij de organisatie van de herdenking 75 jaar Market Garden. Hiervoor is door de provincie veel geld beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van allerlei activiteiten. Er zijn bijeenkomsten geweest over de besteding hiervan.

Vertegenwoordigingen

Namens Marithaime zit Jacques Zwartkruis in de gemeentelijke **Commissie Ruimtelijke Kwaliteit**. Deze commissie adviseert de gemeente over het cultureel erfgoed. Er hebben diverse bijeenkomsten plaats gevonden waarbij verschillende zaken rondom gemeentelijke- of rijksmonumenten aan de orde zijn geweest. Zoals de verbouwing van het gemeentehuis in Elst: in- en exterieur, aansluiting oud- en nieuwbouw en de directe omgeving. Er komt een mooie nieuwe invulling tussen de monumenten apotheek en het oude gemeentehuis. Verder diverse ver- en aanbouw aan monumenten, woonhuizen en boerderijen. Heel actueel is het plaatsen van zonnepanelen op en nabij monumenten.

In de gemeentelijke **Commissie Naamgeving** zit Feike Vlas om de geschiedenis door te laten klinken in de naamgeving van straten, bruggen, watergangen. Deze commissie is 1 keer bijeen geweest. Daarin is kennisgenomen van het besluit van het college van B&W om enkele, door de commissie voorgestelde, straatnamen te benoemen: het Amadeuspad (in het verlengde van de Mozartstraat naar Park Lingezege), het Kasteelpad (in deelgebied De Park van Park Lingezege) en het Dijkakkerspad (langs het spoor vanaf de Linge naar de Notenlaan).

Verder is in deze vergadering voorgesteld om het nog aan te leggen verbindingsweggetje tussen Rijksweg Noord en de Haydnstraat de naam 't Heuveltje te geven.

Sipkje Schimmel zit voor Marithaime in het **bestuur van Tabula Batavorum** dat zorgt voor de jaarlijkse publicatie van Terugblik. Op 19 november 2018 werd nr. 19 gepresenteerd, met als titel 'Strijd om de kansel. Reformatie in de Betuwe'. Bijzonder daarbij was dat ons lid Gerrit Mentink het eerste exemplaar kreeg aangeboden.

Activiteiten

Lezingen

Voor de lezingen is altijd veel belangstelling; ook van niet-leden. De opkomst ligt tussen de 50 en 200, waarbij bij de meeste lezingen het aantal boven de 100 is.

Gegeven lezingen in 2018:

- 10 januari door Elias Rinsampessy over 'Tussen adat en integratie' over Molukkers in Nederland; hierbij waren heel veel mensen uit de Molukse gemeenschap aanwezig.
- 13 maart door Martien van Hemmen over 'De strijd in de Betuwe in 1944-1945; het ging over hoe het oorlogsgebeuren 'een plaats van herinnering' te geven in het Betuwse landschap.
- 10 april door Frits Hoogveld over 'Ambacht, dienstverlening en winkelnering in het dorp Elst tijdens de 20^e eeuw'. Hij vertelde veel uit eigen herinneringen.
- 15 mei door Jan Willem Dalhuisen over 'Het dorp Elst en zijn bewoners tijdens de bezetting'; met aangrijpende verhalen.
- 18 september door Walter Lodewijk en Lammert Postma over 'De historische schoolplaten van Isings'. Voor velen een nostalgische herinnering.
- 16 oktober door Geert Visser over 'Landgoed Westerveld te Elden en de familie Van Voorst tot Voorst'. Een bewogen geschiedenis.

Andere activiteiten

Op 9 juni is de **jaarlijkse excursie** gehouden naar de stad Zwolle. Er waren 33 deelnemers, waarvan 8 niet leden.

Op 2 november was er de **11^e Elster Dorpsquiz** in Het Wapen van Elst, dit keer met 25 teams. Het was een spannende finish met 2 barrages voor de podiumplaatsen. Uiteindelijke winnaar was Wijkplatform Elst-Noord. De werkgroepleden kijken met tevredenheid terug op de avond. Ook was er positieve feed back van de deelnemende teams. Maar de werkgroep blijft kritisch en gaat binnenkort evalueren. Belangrijk evaluatiepunt zal zijn of het concept nog even succesvol is.

Leden van de werkgroep zijn: Toon Osterloh, Toon Joosten, Wies Ras, Wes Leurs, Eddy Brunekreeft, André Heezen en Johan van Meegen.

Terugblik nr. 19 van Tabula Batavorum kwam in november uit. Marithaime had voor ieder lid een exemplaar besteld, 280 in totaal. Op 2 inloopavonden in Het Wapen konden de leden hun (gratis) exemplaar ophalen. Teleurstellend is dat hier maar ongeveer 1/3 gebruik van heeft gemaakt. Het kost het bestuur veel moeite om de overige 2/3 te gaan rondbrengen maar dankzij de inzet van Ger de Vrieze is dat toch weer gelukt.

Aan deze uitgave hebben ook leden van Marithaime een bijdrage geleverd: Gerrit Mentink over 'De Reformatie in Elst, circa 1560-circa 1600' en Dick Kruyt over 'Reformatie in Lent, een gescheurd dorp'.

Het thema voor 2019 is 'Verkeer, vervoer, toerisme in de Betuwe'.

Gerrit Mentink krijgt het eerste exemplaar van Terugblik 19 uit handen van Emile Smit, voorzitter van Tabula Batavorum.

Secties en werkgroepen

Sectie Lokale geschiedschrijving

(Frits Hoogveld)

Vanwege een gebrek aan actieve leden van de sectie is een aantal lopende projecten stil gelegd. Begin 2019 is op de website van Marithaime een oproep geplaatst om nieuwe actieve medewerkers te werven.

Wel is opgepakt het voeren van gesprekken met inwoners van Elst die voor Wereld Oorlog II geboren zijn. Doel hiervan is om te komen tot een beschrijving van het leven in Elst van voor die oorlog in het algemeen en van de inwoners van toen in het bijzonder. Ook is de draad weer opgenomen van het initiatief om interviews te houden met oudere Elstenaren over vroeger onder de noemer 'Wa'k ok nog zeggen wou'.

Door de sectie is meegewerkt aan het boek 'Groeten uit Elst', een stickeralbum met afbeeldingen en tekst van historische objecten in Elst als onderdeel van een reclameactie van de Jumbo Supermarkt. Er was veel belangstelling voor dit boek en het onderling ruilen van de plaatjes heeft tot een breed sociaal gebeuren geleid.

In 2018 zijn 2 werkgroepen (Jan Rouwhorst, Frits Hoogveld, Coen Hoogveld, Dorien Rikken, Huib de Vries en Henk Knol) gestart om de ontwikkeling van sport en cultuur in de 20^e eeuw in Elst te beschrijven. Voor het verzamelen van informatie wordt een beroep gedaan op de verenigingen en stichtingen die behandeld worden.

Sectie Archeologie

Deze sectie leidt een beetje een slapend bestaan. Er wordt momenteel onderzocht hoe hier toch verder invulling aan te geven is, in samenwerking met de gemeente Overbetuwe.

Sectie Wereld Oorlog II

(Bert Swaan, Jan Willem Dalhuisen)

Het afgelopen jaar is deze sectie bezig geweest met de voorbereiding van 75 jaar Market Garden. Hiervoor zijn diverse vergaderingen geweest met onze zusterverenigingen in de Over-Betuwe en Huissen. Aan concrete plannen wordt nog gewerkt.

Sectie Genealogie

(Huib de Vries, John Koobs de Hartogh, Netty van Kleef-Leusink, Rudi Liebrand)

Deze sectie houdt zich bezig met “de familiestamboom” en geeft informatie en ondersteuning aan genealogen die “Elst” onderzoeken. Om dit mogelijk te maken heeft de sectie eerder bij het Bevolkingsregister van Elst een index gemaakt die online bij Marithaime is in te zien. Deze index is een hulpmiddel voor het zoeken van familieleden zoals die in het Elster bevolkingsregister beschreven staan.

In het verleden is een cursus Aldfaer gegeven. Dit is een gratis computerprogramma voor het verwerken van stamboomgegevens. Geprobeerd wordt om dit te herhalen in de avonduren, zodat ook de nog werkende leden daarbij kunnen zijn.

Ook houdt de sectie zich bezig met het digitaliseren van de archivalia van de vereniging. Onder andere de collectie “Nip”, een grote verzameling dia’s en tekst.

Sectie Educatie en onderwijs

(Henk Knol)

Leerlingen die in groepsverband werken aan een werkstuk over een geschiedenisonderwerp, doen in toenemende mate een beroep op onze vereniging of onze leden om informatie over het door hen gekozen onderwerp. Hieraan willen we echter nog meer aandacht besteden.

Aan het eind van schooljaar 2017-2018 zijn leerlingen van groep 8 van basisschool Stap voor Stap aan het project ‘Geschiedenis ligt op straat’ begonnen. Van 115 van de ruim 300 straten in Elst is de betekenis van de straatnamen opgezocht. In 2019 komt een volgende groep in aanmerking. Dit kan uiteindelijk leiden tot een publicatie.

Sectie Lent

(Frans Mikx, Roos Schattenberg)

Onder de sectie Lent vallen 17 leden.

Voornaamste activiteit was het meewerken (door Frans Mikx, Frans Lefering, Wim de Haan en Geertjan Reuser) aan een artikel voor Terugblik 2018 van Tabula Batavorum onder de noemer ‘Het wel en wee van het Martinuskerkje tijdens de Reformatie’. Dit gebeurde in de vorm van een klankbord voor de auteur Dick Kruyt van het hoofdstuk ‘Reformatie in Lent, een gescheurd dorp’. In 2019 zal de auteur hierover een lezing houden.

Werkgroep Bibliotheek en archief

(Hans van der Heijden, Ben Dalhuisen, Netty van Kleef- Leusink, Hans Veldhuis)

Deze werkgroep is bezig met het opschonen, ordenen en archiveren van de vele stukken (boeken, tijdschriften, foto's, krantenartikelen, kaarten) die ons Erfgoedlokaal aanwezig zijn. Dit is een omvangrijke klus die nog wel even tijd vergt. Maar er komen door bijv. schenkingen nog steeds (soms interessante) stukken bij. Uiteindelijke doel is om alles te beschrijven zodat het op de website is te raadplegen.

Werkgroep Herstel Wapenpanelen uit het Ambtshuis

(Bert van der Toorn, Frits Hoogveld, Ger de Vrieze en specialist restauraties Vic Hendriksen)

Marithaime is door de gemeente Overbetuwe gevraagd om aan de restauratie van de wapenpanelen mee te werken. De 16 panelen hingen tot de verbouwing in het Ambtshuis en zij nu tijdelijk elders opgeslagen. Ze verkeren in een matige staat. Marithaime heeft positief op het verzoek gereageerd, het gaat hier immers om Erfgoed van de Betuwe in de ruimste zin van het woord.

Op dit moment wordt een offerte gevraagd aan 4 restauratiebedrijven. Marithaime zal (tegen vergoeding) de directie voeren over het gehele proces: opstellen voorwaarden en eisen, aanbesteding en gunning, directievoering en oplevering.

Communicatie en PR

Voor het contact met en de informatie aan de leden is 10 keer de Nieuwsbrief samengesteld en naar de leden verstuurd. De Nieuwsbrief wordt samengesteld aan de hand van de artikelen die gedurende een maand op de website verschijnen.

Door Marithaime is deelgenomen aan de 3e Vrijtijdsmarkt Overbetuwe in de Dorpsstraat in Elst op de zondag voor de Paardenmarkt, samen met 42 andere organisaties op het gebied van welzijn, sport, cultuur, recreatie, politiek en kunst.

In het verleden zijn uitvergrotingen van foto's van Oud-Elst gemaakt. Die zijn al eens tentoongesteld in winkels. In 2018 heeft een aantal gehangen in een lege winkelruimte op de hoek van het Europeplein en de Halve Morgen en een aantal in huisartsenpraktijken in Elst.